

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Pisati se ne vrčajo. Uporabljivo sprejema naročnik, inšerate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglašitve primeren popust. Neizpolnjene reklamacije so pošiljatelj na prostu.

Čekovni račun pošilja urada Ljubljana št. 10. Telefon Interurban št. 115.

27 številka

MARIBOR, dne 21. junija 1923.

57. letnik.

Naši poslanci proti novim krivicam.

V Beogradu zboruje sedaj narodna skupščina (drž. zbor). Kakor smo že pisali, se razpravlja sedaj o mnogih zelo važnih zakonih. Izdelan in za sklepanje pripravljen je že nov vojaški zakon, uradniški zakon in zakon o izvanrednih izdatkih državne uprave. Pripravljena se sedaj začasni in stalni proračun, nov zakon za železničarje, za invalide, nadalje zakonski načrt o davkih, o zavarovanju zoper škodo po toči in živinski kugi.

Ker so liberalci, samostojneži in socijalni demokrati razširili nesramne laži, češ, «klerikalni» poslanci so glasovali za vojaštvo in nove davke, oni so krivi draginje, povemo tem lažnjivcem, da poslanci Slovenske ljudske stranke:

1. niso v vladi in noben izmed njih ni minister;
2. niso in ne bodo glasovali za krivičen vojaški zakon in tudi ne za ogromne, povečini nepotrebne izdatke za armado;

3. niso glasovali za noben nov davek.

Ampak naši poslanci so:

V edločni opoziciji (v boju) proti sedanji čisto srbski vladi. Ako kdo kaj drugega trdi, je človek, ki sliši travo rasti.

Na vladi je sedaj srbska radikalna stranka, ona ima vse ministre in ona je odgovorna za vse krivice, ki se godijo našemu ljudstvu. Sokrivi pa so seveda tudi demokrati (liberalci), ki so bili dosej na vladi in ki so gospodarili kot ministri tako, da je vse zavoženo.

V vojnem odseku so naši poslanci govorili in glasovali proti temu, da bi naši fantje morali služiti tako dolgo dobo in še v daljnih krajih. Stavili so predloge, da se armada zniža, da služijo naši fantje v domačih krajih, da se morajo ogromni izdatki za armado znižati, da se morajo potrebni fantje oprostiti vojaške službe. A kaj pomaga, ko pa demokrati in srbski radikalci glasujejo za dveletno vojaško službo in za brezmejno oboroževanje. Z našimi poslanci so glasovali samo bosanski muslimani in zemljoradniki. A to število je pre majhno za uspeh. Če bi Radič bil s svojimi 70 možmi v parlamentu, pa bi se dalo marsikaj doseči. Nemški poslanci (osem) pa izdajajo svoje volilce in glasujejo vsakokrat s srbsko radikalno stranko. Nemški in nemškutarski volilci so se strahovito opekli, ko so glasovali za Nemca Schauerja. S svojimi glasovi so pomagali nas vse prodajati velesrbskemu militarizmu.

Naši poslanci imajo željo in voljo za sporazum v državi, a stari lisjak Pašič, ki je predsednik sedanje vlade in vodja srbske radikalne stranke, tega neče. On pozna samo Srbe. Dokler bo Pašič imel tako moč, Slovenci ne bomo dobili avtonomije, tako dolgo se bode v

naši državi grdo vladalo in gospodarilo. Konca dosejanju vladanju in gospodarstvu velesrbov tudi ne bo prej, dokler se hrvatski Radič ne bo spametoval in prišel našim poslancem na pomoč.

Našim volilcem lahko samo eno rečemo: Samo in edino poslanci Slovenske ljudske stranke skupno z zastopniki iz Bosne nastopajo proti sedanji vladi in proti krivični ureditvi naše države. Boj, ki ga vršijo, je hud in trpek. Lepše bi bilo sedeti v vladni večini, a tega naši izvoljeni možje nočejo, ker nočejo prodajati našega ljudstva, kakor so to storili demokrati in samostojneži. Naši se bodo prihodnje tedne z največjo odločnostjo borili proti novim krivicam, ki nam jih hoče vladna večina prizadati. Ako ne bodo zmagali v svojem boju, je krivo to, ker jih je še premalo in ker Radič sedi doma za pečjo.

Se enkrat povdarjamo: Niso in ne bodo glasovali naši poslanci niti za en zakon in predlog, ki bi škodoval našemu ljudstvu. Naj kdo od nasprotnikov dokaže, če more!

Prihodnji tedni bodo v Beogradu burni, ker bodo naši zastopniki napeli vse sile, da odvrnejo krivične zakone.

Irci so se dolga stoletja borili proti krivicam in za svobodo in po dolgih in hudih bojih so zmagali in so postali samosvoji. Enako borbo vrši naša stranka za našo Slovenijo. In tudi nam bo zasijala enkrat zmagaja. Obupati ne smemo!

Zopet v okovih militarizma.

Beograd, 12. 6.

Na pritisk poslancev Jugoslovanskega kluba, ki so člani vojnega odseka v narodni skupščini, se je dne 11. junija razprava o trajanju aktivne vojaške službe predčasno zaključila, da se klubi ponovno posvetujejo o tem vprašanju. Kakor znano, zahteva vladni vojni načrt 18mesečno aktivno vojaško službovanje. Poslanci K. Škulj, Andraž Bedjanič in Fr. Kremžar, ki so člani tega parlamentarnega odseka, so v imenu Jugoslovanskega kluba in SLS predlagali, naj se uvede namesto sedanjega vojaškega sistema domača milica, kakor jo ima Švica in druge moderne države.

Naši poslanci pa so za slučaj, da ne uspejo z milico, predlagali, da se aktivna vojaška služba določi na šest mesecev. Utemeljevali so svoj predlog, da danes, kov vojske ni treba, tudi ni treba fantov vezhati 12, 18 ali celo 24 mesecev v aktivni službi.

Celo kmetijski poslanci radikalnega kluba so bili vneti za naše naziranje in so sklenili, da bodo naše predloge podpirali. V pondeljek, 11. t. m. popoldne, ko se je seja vojnega odseka prekinila, je predsednik tega odseka, odličan srbski kmet, radikal g. Dragovič, svo-

Okorno, staro orodje je bilo, kar mu je dal, pa bakrena kapica se je bleščala na užigalniku, — samokres je bil nabit.

Polkovnik ga je vtaknil v notranji žep.

«Hvala!» je dejal. «Pa počasi govorite, da vas bom mogel razumeti!»

«Osem nas je vsch, ki bi se radi vrnili v Egipt. In vi ste štiri moški, je vsega dvanajst oseb. — Eden naših, Mehmed Ali, je povezal dvanajst najhitrejših kamel v eno gručo, najboljšo so, izvzemši tiste, ki jih jezdit poveljnika. Straže so sicer postavljene, pa so raztepane po puščavi. Kamele so trdo tule blizu naju, — tiste tam za akacijo. Ako le pridemo do njih in jih spravimo na noge, pa nas nihče ne dohiti, vse druge živali so slabe in počasne. Povrh imamo puške. Posamezne straže nas ne bodo zadrževale. Mehovi z vodo so pripravljene in jutri zvečer smo pri Nilu.»

Polkovnik seve ni popolnoma razumel črnčeve arabsčine, pa razumel je dovolj, da se mu je zasvetila lučica upanja v temi brezupnega položaja. Trpljenje pravkar prebitih ur je zarisalo svojo zgodbo v ostrih črtah na njegovo blede lice in njegovi lasje — čudno! — so sivali in se belili od ure do ure čezdalje huje. Lahko bi se reklo, da je postarni človek, ki je ležal pod palmo zelene oaze, oče tistega čilega, dobro ohranjenega vojščaka, ki je pred par dnevi z ravnim hrptom in vojaškim korakom stopal gorindol po krovu «Kleopatre.»

«Izvrstno!» je odgovoril. «Toda — kaj naj počnem z ženskami? Njih niste vzeli v račun, če sem prav razumel!»

Črni topničar je skomignil z ramami.

«Mefiš —!» Ena izmed njih je stara — in žensk bodete imeli na izbiro, ko pridete v Egipt! Temle tukaj se ne bo zgodilo nič hudega. Djali jih bodo v harem» kalifov.»

vstopiti.

«Kar pravite, je nezmisel!» je dejal polkovnik strogo. «Ženske vzamemo seboj, ali pa vobče ne gremo!»

* Arabski, pomeni: «To ni nič!»

** Ženske sobe, kamor je bilo moškim prepovedano

jemu klubu poročal, da je treba aktivno službo z ozirom na potrebe kmetijskega ljudstva znižati. V klubu radikalcev je bilo za ta predlog ugodno razpoloženje, ker se srbski radikalni bojijo zameriti srbskim kmetom. A kaj se je zgodilo?

Ko je stari Pašič zvedel za Dragovičovo nakano, se je vsedel na avto in pridrčal v parlament, kjer je v radikalnem klubu govoril za 18- in 24mesečno aktivno vojaško službo. Slikal je radikalom nevarnost vojske na steno in izjavil, da je samo militarizem največja opora naše države. Značilno je dejstvo, da je vojni minister general Pešič bil pripravljen pristati na znižanje aktivne vojaške službe na 9, oziroma 12 mesecev, a stari Pašič se je postavil temu po robu. Tako se je srbska radikalna stranka zopet pokazala v svoji pravi luči. Če vse pogine, če propadejo posamezne družine, samo da imajo oficirji dobro plačo, da smo okovani v orožje, to jim je ljubše, kot blagor in zadovoljnost našega ljudstva.

Srbski radikalni stranki v borbi za vojaški zakon stojijo zvesto ob strani demokrati. Demokratska poslanca Edo Lukinič (advokat in bivši zagrižen madžaron) ter Agatonovič (profesor) sta se strastno borila v vojnem odseku za poostreitev vojaške službe. Zahtevala sta 24mesečno neprekidno aktivno službovanje, govorila sta strupeno proti temu, da bi slovenski fantje službovali v Sloveniji, nasprotovala sta celo skupno z radikalni naši zahtevi glede oprostitev in dopustov.

Tu se zopet vidi, kako bi naši poslanci v boju proti srbijanskemu vojaškemu zakonu potrebovali onih 70 poslancev v parlamentu zarahnelo proti takemu starokopitarskemu vojnemu uzakonu, kakor je predloženi načrt, bi se Srbi morali udati. A Radič čepi doma v Zagrebu za pečjo, a srbska radikalna stranka bo skupno s Pribičevićimi demokrati dala naši državi tak vojaški zakon, katerega bodo objokavali naši sinovi skozi desetletja. Kaj pomaga Radičevim ljudem kričati na shodih, da so proti vojski, če pa ničesar ne upajo storiti, da bi se tak vojaški zakon preprečil, ali vsaj omiliti! Ali se bodo Hrvati kedaj spametovali?

Pretirane zahteve vojnega ministra

je takole označil poslanec g. Pušenjak v svojem govoru o naknadnih kreditih:

Iznenadila nas je velika zahteva ministrstva vojne in mornarice. Že v budgetu se določa za ministrstvo vojne in mornarice 1 milijarda 127 milijonov dinarjev. Sedaj se pa zahtevajo še naknadni krediti v znesku 363 milijonov dinarjev. Pri razpravah ob priliki sestave

«Meni pa se zdi, da je to nezmisel, kar vi pravite!» je odgovoril črnc nevoljno. «Kako morate zahtevati od mene in od mojih tovarišev, naj storimo, kar bi se neizbežno ponesrečilo! Leta in leta smo čakali na ugodno priliko in sedaj ko je prišla, — pa bi jo nam naj pokvarila neumnost s temile ženskami —?»

«Koliko sem vam obljubil, ako nam pomagate, da se rešimo in vrnemo v Egipt?»

«Dvesto egiptovskih funtov vsakemu in povišanje v armadi, — vse to na častno besedo Angleža.»

«Jako dobro! — Torej pa me poslušajte! Vsak dobi tristo funtov, ako izpremenite načrt tako, da moremo vzeti tudi ženske seboj.»

Tippy Tilly se je v globoki zadregi praskal po gostih črnih kodrih.

«Utegnili bi že še spraviti tri izmed boljših kamel k onim, ki so pripravljene za nas. Res so še tri jako dobre med tistimi tam pri ognju. — Ampak, kako naj dobimo ženske na sedla —? Počasne so, vjane niso, mi pa moramo naglo opraviti, na mah se mora vse zgoditi, sicer nas prehitijo še preden smo zunaj v puščavi. — In če jih tudi spravimo na kamele, kako naj jih obdržimo na njih, ko bodo začele dirjati —? Bojim se celo za vas moške, da bodete zdrknili iz sedla, kajti jezdit kamelo, ko je v najhujšem diru, to je težka reč! Za ženske sploh nemogoča! — Ne, ženske pustimo tu, in če jih vi nočete pustiti, jih bomo pustili mi in s njimi tudi vas, pa bomo sami pobegnili!»

«Jako dobro! Le pobegnite!» je dejal polkovnik suho in legel spat. Poznal je orientalec in dobro je vedel, da pri njih le tisti kaj opravi, ki malo govori, pa tisto odločno pove.

Črnc se je obrnil in zlezel k svojemu tovarišu Mehmedu, ki je stražil kamele.

Prerekala sta se nekaj časa, pa tristo egiptovskih funtov se ne da odkloniti tako izlahka in zato je Tippy Tilly kmalu spet prilezel nazaj k polkovniku.

«Mehmed Ali», je pripovedoval, je pripravljen. «Šel je in bo prignal še tri kamele. — Pa stvar je ne-

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

Ženske so se utaborile pod gosto, obširno senco velike akacije, moški pa so legli pod palme. Rahlo so šepetali in se majali palmovi listi nad njihovimi glavami, pridušeni glasovi beduinov so prihajali sem od studentev in med nje se je pomešavalo zamolklo hrustanje prežvekujočih kamel —

In na krilih blagodejnega dobrotnega sena so odplule njihove duše v daljno domovino, v plodovito dolino zelene Irske, v ravne ulice obljudenega Bostona, v udobno kavarno londonsko, kjer so se ob vročih popoldnevih zbirali člani častniškega kluba. — Njihove duše so hodile po potih nekdanjih prijetnih spominov, njihova trudna, izmučena telesa pa so brezčutna počivala pod šepetajočimi palmami oaze Selima v libijski puščavi —

VII.

Polkovnik Cochrane se je zbudil. Nekdo ga je rahlo tresel za ramo.

Ko je odprl oči, je zagledal poleg sebe obraz Tippy Tillyja, nekdanjega topničarja. Prst si je držal na ustnice in mu kazal, naj bo tiho, njegove velike črne oči pa so z nemirno čuječnostjo begale na vse strani in opazovale, ali ga kdo ne vidi.

«Tiho ležite! Ne genite se!» je šepetal arabski. «Legel bom poleg vas, da me ne opazijo. Ali razumete, kaj pravim?»

«Da, — pa govorite počasi!»

«Dobro! — Tistemu črnemu človeku, ki mu pravite Mansur, — ne zaupam mu mnogo. Rajši bom sam govoril z miralajem.»

«Kaj mi hočete povedati?»

«Dolgo sem čakal, da so vsi zaspali, in črez uro nas pokličejo k večerni molitvi. — Najprvo, tule vzemite samokres, da ne bodete brez orožja.»

* Turški, pomeni: polkovnik.